

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.650 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 3.020. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

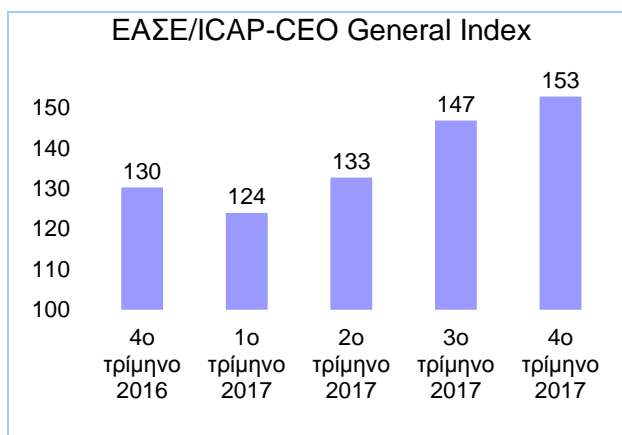
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 3^ο τρίμηνο του 2017 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης καθώς και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε αυξήθηκε κατά 0,6% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 3^ο τρίμηνο του 2016 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +2,6% τόσο στην ευρωζώνη όσο και στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το τρίτο τρίμηνο του 2017 (έναντι του 3^{ου} τριμήνου 2016) διαμορφώθηκε σε +2,3%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στη Ρουμανία (8,6%) και ακολούθησαν η Μάλτα (7,7%), Λετονία (6,2%), Πολωνία (5,2%), Τσεχία (5,0%), Σλοβενία (4,9%), Εσθονία (4,2%), Ουγγαρία (4,1%), Κύπρος και Βουλγαρία (3,9%), Σλοβακία και Αυστρία (3,5%), Λιθουανία (3,4%), Ολλανδία (3,3%), Κροατία (3,2%), Ισπανία (3,1%), Φινλανδία (3,0%), Σουηδία (2,9%), Γερμανία (2,8%), Πορτογαλία (2,5%), Γαλλία (2,2%), Ιταλία και Βέλγιο (1,7%), Μ. Βρετανία (1,5%), και Δανία (1,3%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (1,3%).

Οι εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα διαμορφώνονται σε (1,4%) για το έτος 2017 και οι προβλέψεις για το 2018 σε (2,3%)³. Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη σημείωσε άνοδο από (+1,33) τον Σεπτέμβριο του 2017 σε (+1,66) τον Δεκέμβριο του 2017.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Δεκέμβριο του 2017.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το τέταρτο τρίμηνο του 2017 συνέχισε την ανοδική του πορεία και διαμορφώθηκε στις 153 μονάδες. Η νέα αύξηση του δείκτη, αποτυπώνει την βελτίωση του οικονομικού κλίματος που οφείλεται στην εκκίνηση της διαδικασίας νομοθέτησης και μελλοντικής υλοποίησης των προαπαιτούμενων της τρίτης αξιολόγησης, η επιτυχής εφαρμογή των οποίων θα οδηγήσει την Ελλάδα πιο κοντά στην ολοκλήρωση του προγράμματος προσαρμογής και στην επαναφορά της οικονομίας σε βιώσιμους ρυθμούς ανάπτυξης.

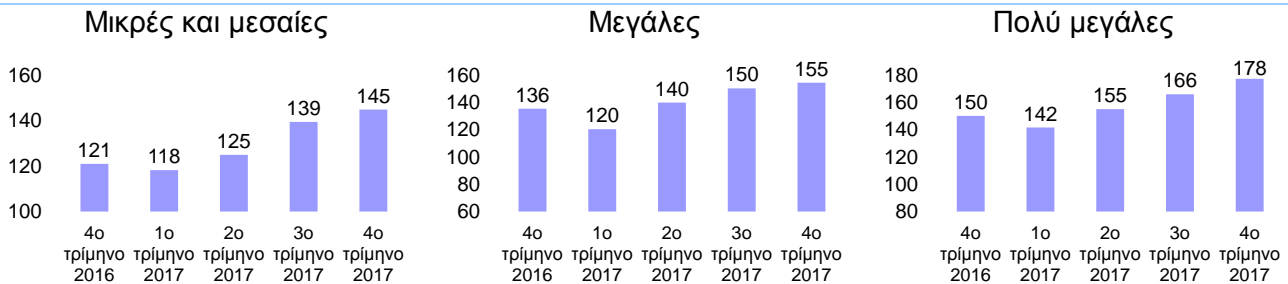
² Eurostat, newsrelease euroindicators, 7 December 2017.

³ OECD, Economic Outlook, Volume 2017, issue 2, November 2017.

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, December 2017.

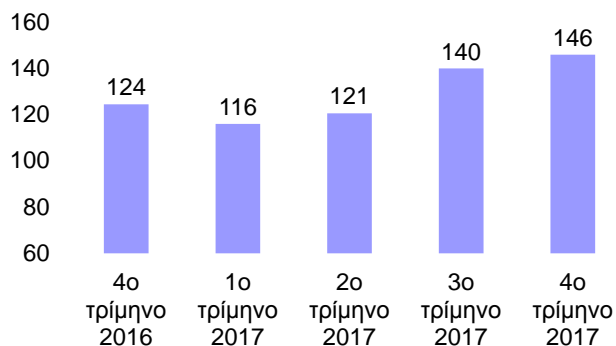
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει σημαντική άνοδο του δείκτη σε όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

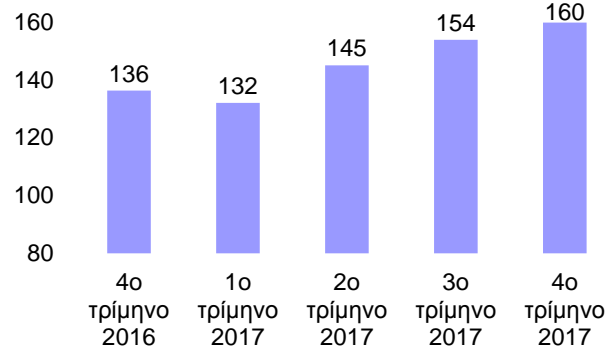

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 146 μονάδες έναντι 140 το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) παρουσίασε νέα αύξηση στις 160 μονάδες έναντι 154 μονάδων του προηγούμενου τριμήνου.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

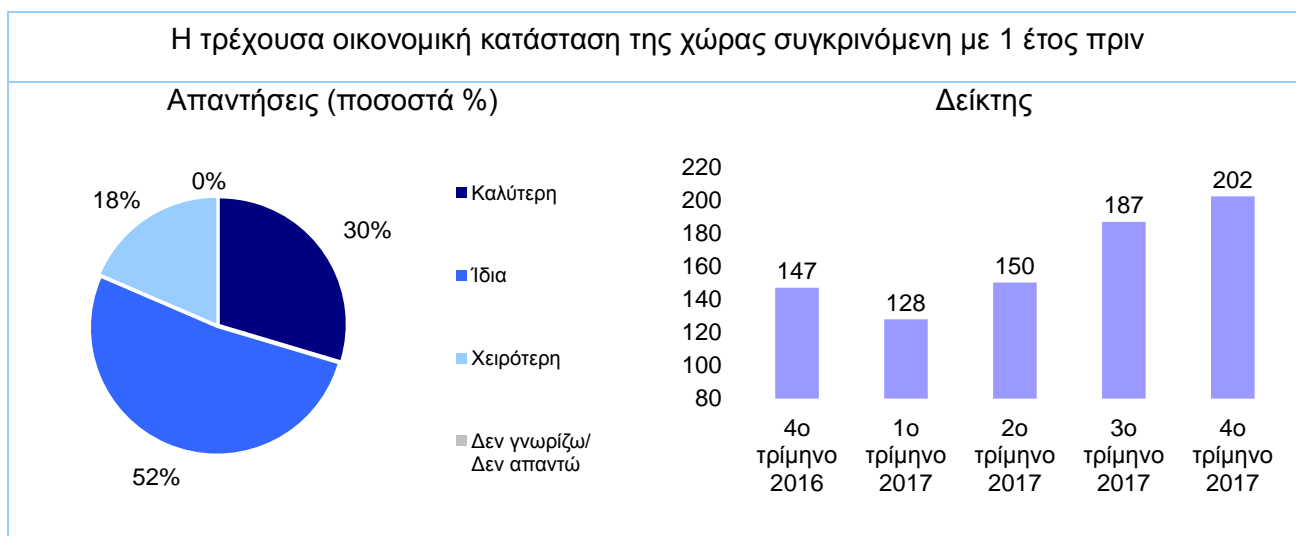

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

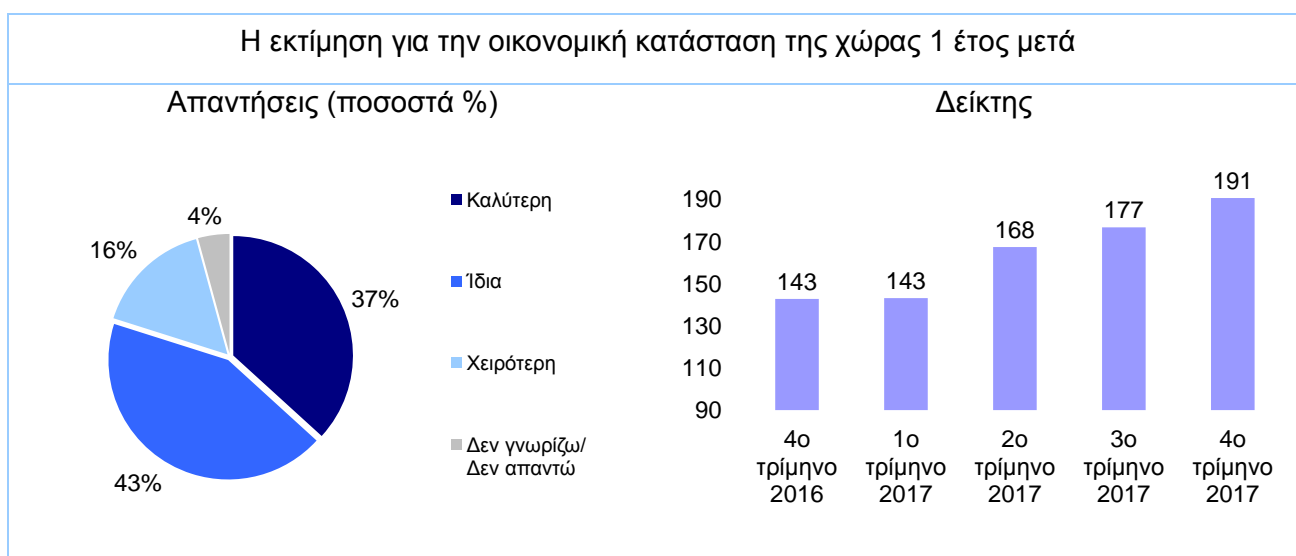

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Δεκεμβρίου 2017

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε αξιόλογη άνοδο και διαμορφώθηκε στις 202 μονάδες έναντι 187 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, αυξήθηκε σε 30% έναντι 23% του προηγούμενου τριμήνου, ενώ παράλληλα το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε μειώθηκε σε 18% έναντι 28% το προηγούμενο τρίμηνο. Πιο αισιόδοξοι είναι οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίοι σε ποσοστό 47% δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας είναι βελτιωμένη συγκρινόμενη με 1 έτος πριν.

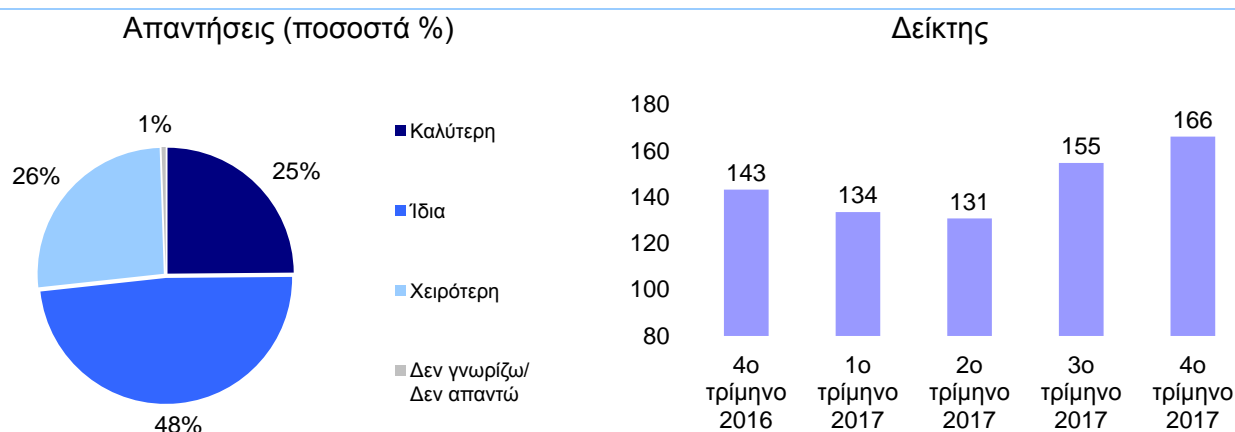

Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε νέα άνοδο στις 191 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος διαμορφώθηκε σε 37%, ενώ για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων είναι αυξημένο σε 53%.

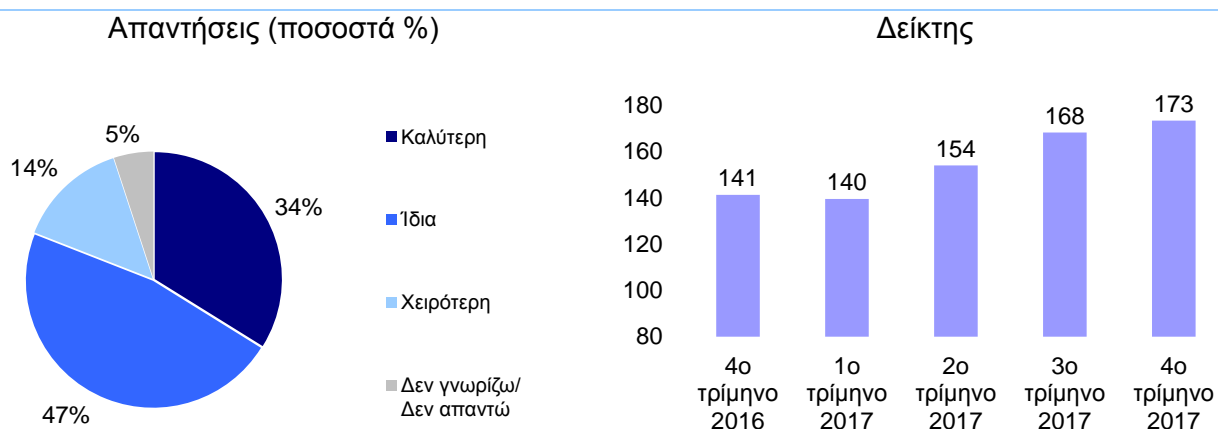
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε αξιόλογη άνοδο στις 166 μονάδες έναντι 155 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν ανήλθε σε 25%, ποσοστό που αυξάνεται σε 39% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρουσίασε αύξηση στις 173 μονάδες έναντι 168 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή διαμορφώθηκε σε 34%, ποσοστό που αυξάνεται σε 61% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

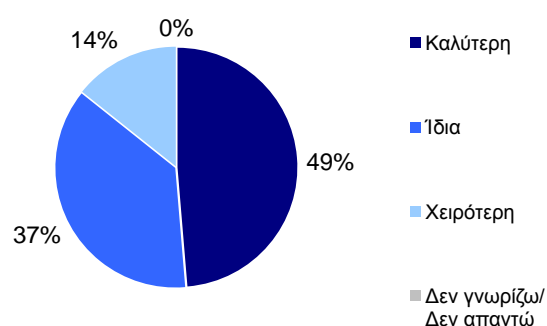
Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

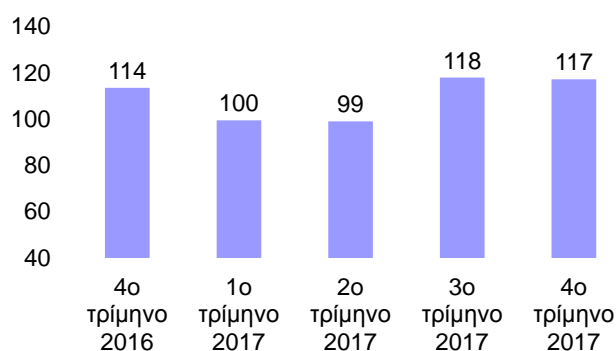
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε οριακή μείωση και ανήλθε στις 117 μονάδες έναντι 118 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 49%, ποσοστό που αυξάνεται σε 69% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και 60% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

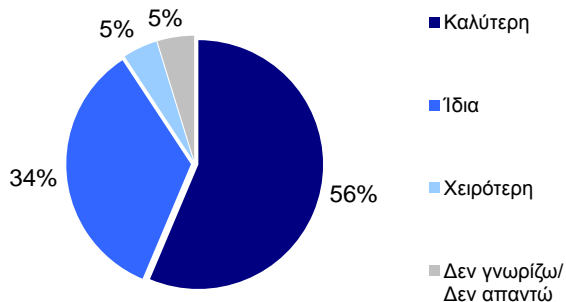
Δείκτης

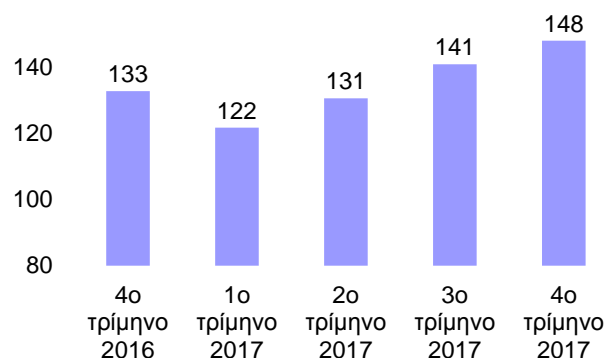
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε άνοδο στις 148 μονάδες έναντι 141 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση στο επόμενο έτος αυξήθηκε σε 56% έναντι 53% το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ πιο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε ποσοστό 76% και οι CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών σε ποσοστό 65%.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

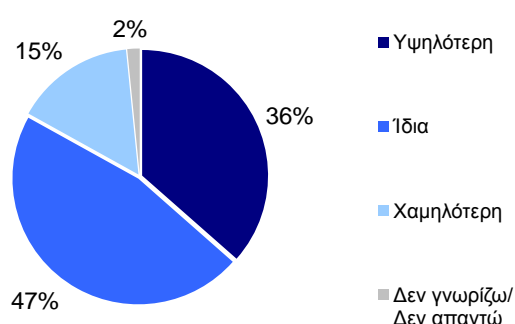
Δείκτης

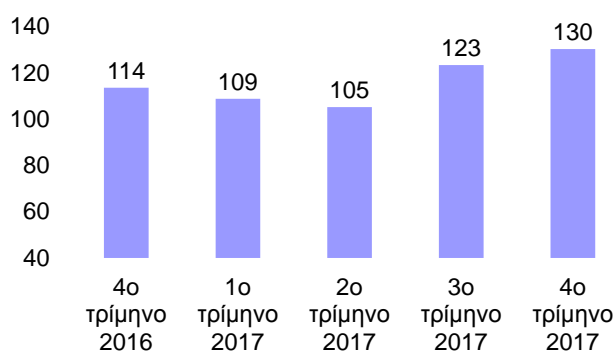
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε άνοδο στις 130 μονάδες έναντι 123 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 36%, ποσοστό που αυξάνεται σε 47% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και 46% για τους CEOs βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

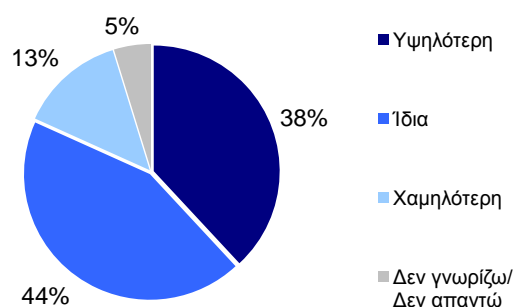
Δείκτης

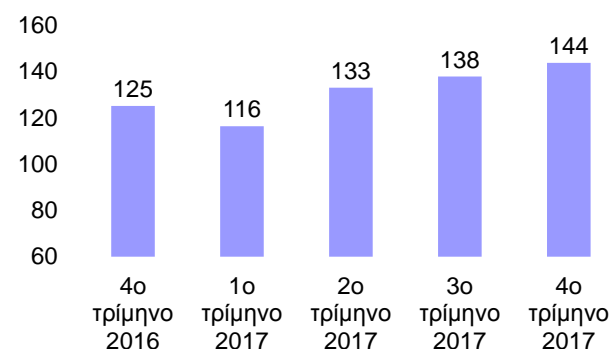
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών παρουσίασε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 144 μονάδες έναντι 138 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, αυξήθηκε σε 38% έναντι 35% το προηγούμενο τρίμηνο, ποσοστό που αυξάνεται σε 46% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

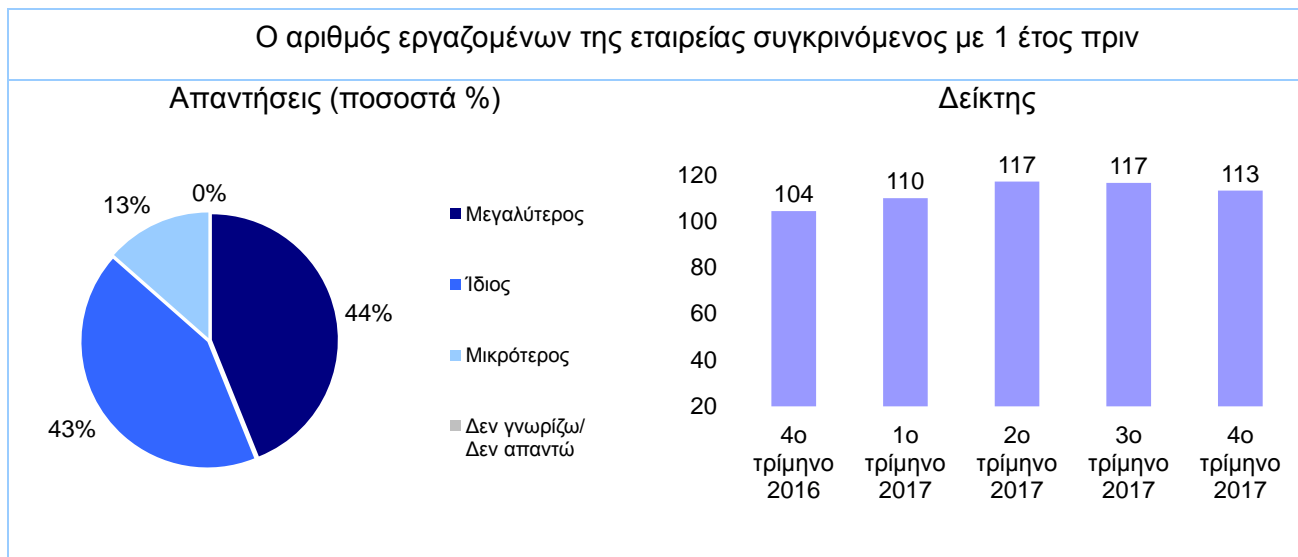
Απαντήσεις (ποσοστά %)

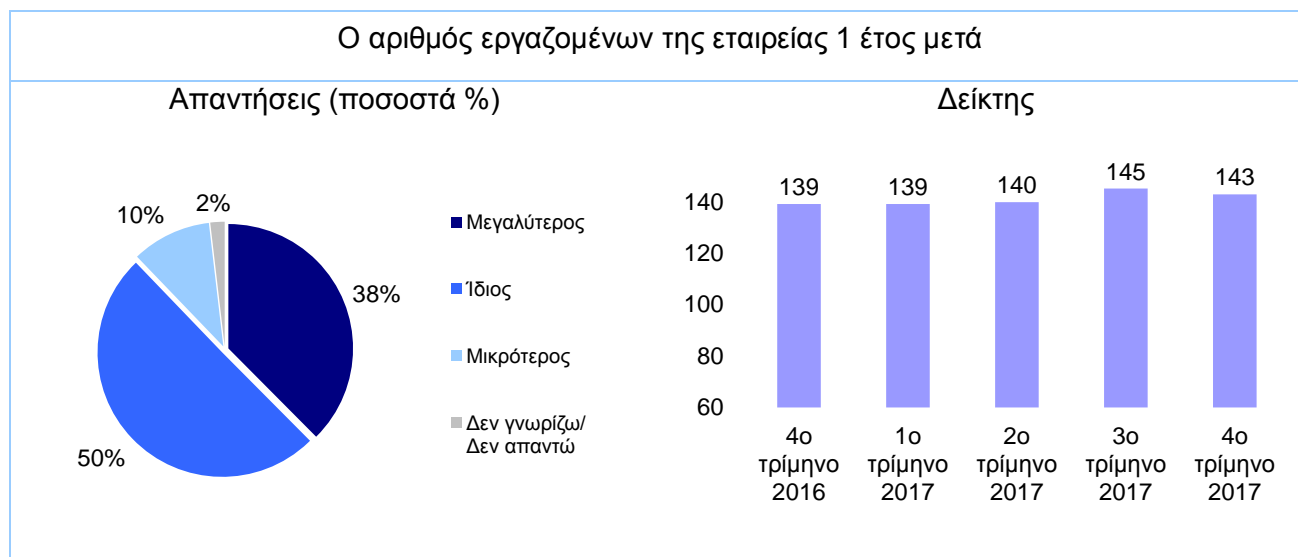
Δείκτης

Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης σημείωσε μικρή κάμψη στις 113 μονάδες έναντι 117 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν, ανήλθε σε 44%, ποσοστό το οποίο στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις είναι αυξημένο σε 54%.

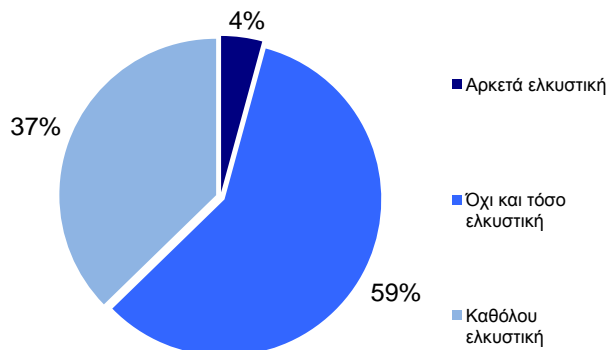

Ο δείκτης προσδοκίων απασχόλησης σημείωσε και αυτός μικρή κάμψη και διαμορφώθηκε στις 143 μονάδες. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά παρέμεινε σταθερό σε 38%, στο ίδιο επίπεδο με το προηγούμενο τρίμηνο, ποσοστό όμως που αυξάνεται σε 53% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

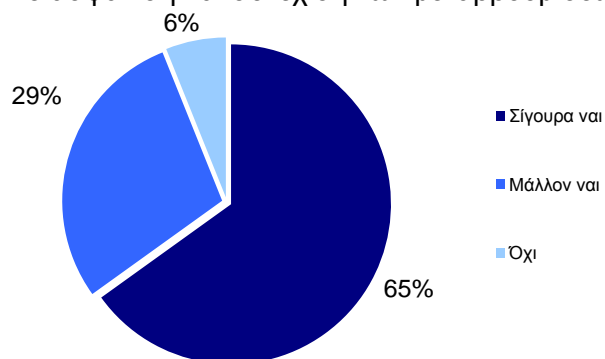
Αξιολογώντας την μέχρι σήμερα εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, πιστεύετε ότι η Ελλάδα έχει γίνει ελκυστική στις ξένες επενδύσεις;

να εκφράσουν την γνώμη τους σχετικά με το αν η Ελλάδα έχει γίνει ελκυστική στις ξένες επενδύσεις, αξιολογώντας την μέχρι σήμερα εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων. Έξι στους δέκα CEOs δηλώνουν ότι δεν είναι και τόσο ελκυστική, ενώ σχεδόν τέσσερις στους δέκα πιστεύουν ότι δεν είναι καθόλου ελκυστική. Μόνο το 4% των CEOs θεωρεί ότι είναι αρκετά ελκυστική, ποσοστό που αυξάνεται στο 8% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Οι CEOs ερωτήθηκαν επίσης για το αν η Ελλάδα μετά την λήξη του υφιστάμενου προγράμματος,

πρέπει κατά τη γνώμη σας, μετά την λήξη του υφιστάμενου προγράμματος, η Ελλάδα να παραμείνει σε ένα πλαίσιο επιτήρησης για την διασφάλιση και συνέχιση των μεταρρυθμίσεων;

πρέπει να παραμείνει σε ένα πλαίσιο επιτήρησης για την διασφάλιση και συνέχιση των μεταρρυθμίσεων. Το 65% των CEOs είναι σίγουροι ότι η Ελλάδα θα πρέπει οπωσδήποτε να παραμείνει σε συνθήκες επιτήρησης ώστε να διασφαλιστούν και να συνεχιστούν οι μεταρρυθμίσεις. Παράλληλα τρεις στους δέκα CEOs δίνουν μάλλον καταφατική απάντηση στην ερώτηση, ενώ μόνο το 6% θεωρεί ότι δεν είναι απαραίτητο για την Ελλάδα ένα πλαίσιο επιτήρησης.